

Laatste Berichten

Uitvaart F. Domela Nieuwenhuis.

Men meldt ons uit Amsterdam:

De uitvaart van den heer F. Domela Nieuwenhuis heeft hedenmorgen op plechtige wijze plaats gehad. Op de Nieuwe Achtergracht bij het Weesperplein werd de stoet opgesteld, die geopend werd door een drietal oude medestrijders en tevens intieme vrienden van den overledene. Een dier oude arbeiders droeg een roode vlag mede. Daarachter volgde een tweetal groepen, bestaande uit vertegenwoordigers van tal van Vrije Socialistische en communistische partijen uit alle deelen van ons land. Een doek, waarop het opschrift „Sociaal Anarchistische actie in Nederland,” was de eerste in de rij der talrijke transparanten en met rouw omfloerste vaandels, die daarop volgden. Achter de tweede groep liepen circa 300 personen, die al die socialistische corporaties bij de crematie op Westerveld zullen vertegenwoordigen. Daarvan gingen 25 personen, ieder met een krans omhangen, de lijkbaar voorop, die door arbeiders, waarvan de meesten havenarbeiders, werd gedragen. Op de baar bevond zich de eenvoudige eikenhouten kist, bedekt met een rooden doek, waarop een krans van de familie. Achter de baar liepen wederom een 25-tal mannen en vrouwen, die ieder een krans met roode linten meedroegen, terwijl daarop volgde een drietal rijtuigen, vol beladen met bloemen en kransen. In een vijftal volgrijtuigen had vervolgens de familie plaats genomen. Daarachter waren tot slot drie groepen, waarin naar schatting 8000 mannen en vrouwen megingen, opgesteld.

De opstelling had op de meest ordelijke wijze plaats.

Om circa kwart voor tien zette de stoet zich in beweging. Stil en plechtig schreden de betoogers tusschen het aan beide kanten van den weg talrijke geschaarde publiek voort.

Zonder muziek, maar daardoor juist indrukwekkender, ging de stoet vanaf de Diamantclub „Concordia”, waar het lijk zich bevond, naar Sarphatiestraat, Oosteinde, Stadhouderskade, Nassaukade, de Clercqstraat, Rozengracht, Westermarkt, Raadhuisstraat, Spuistraat, Martelaarsgracht en Martelaarsbrug naar het Centraal Station. In de Bosboom Toussaintstraat bleef de stoet een wijle stilstaan. Daar had zich het Gemengd Socialistisch Pro-

Nieuwe

onder direc
Arme

K. VRC

Vanaf Zater
ber tevens iede
treden van h

HARRY
JOH. P

Mati

van 4 1/2

AVOND-C

van 8-

tig schreden de betoogers tusschen het aan beide kanten van den weg talrijke geschaarde publiek voort.

Zonder muziek, maar daardoor juist indrukwekkender, ging de stoet vanaf de Diamantclub „Concordia”, waar het lijk zich bevond, naar Sarphatiestraat, Oosteinde, Stadhouderskade, Nassaukade, de Clercqstraat, Rozengracht, Westermarkt, Raadhuisstraat, Spuistraat, Martelaarsgracht en Martelaarsbrug naar het Centraal Station. In de Bosboom Toussaintstraat bleef de stoet een wijle stilstaan. Daar had zich het Gemengd Socialistisch Propagandakoor „Voorwaarts” opgesteld, dat een lied zong, getiteld: „Vrede-Vrijheid”.

Met ontbloote hoofden hoorden de talrijke deelnemers aan den stoet, naar schatting 6 a 7000 personen, het gezang aan.

De stoet schreed daarna weer langzaam voorwaarts tot aan de Rozengracht, waar voor het gebouw van het Nat. Arbeidsecretariaat een stille hulde gebracht werd aan het stoffelijk overschot. Toen vervolgde de stoet zijn weg naar het Centraal Station, vanwaar het lijk werd overgebracht naar Westerveld.

Katholiek Utrechts
Nieuwsblad

het Duit

T

Uw m

J.

Voorst

Wij heb
Divans, Fau
kasten, Bure
Nachtkastjes
Theekasten,
kastjes, Ma
Eiken, Not
stoeltjes, W
soons Eiken
Waschtafel

Alle soor
Dames Bur
met leer of

Ad

Voors

Eigen

Panorama.

26. NOV 1918

De Crematie van F. DOMELA NIEUWENHUIS

Zaterdag 11. werd te Amsterdam onder enorme belangstelling van het publiek het stoffelijk overschot van F. Domela Nieuwenhuis, den leider der vrije socialistes in Nederland, uitgeleide gedaan naar „Westerveld“, waar de crematie plaats vond. Op onze bovenste foto ziet men de kist het Centraalstation binnendragen, vanwaar ze per trein naar Westerveld werd vervoerd. De andere afbeelding geeft een idee van de menichemassa, waarluschende de stoet zich voortbewoog. Men lette op de drie rijtuigen, die noodig waren om de vele bloemen te kunnen vervoeren.

STADSNIEUWS

F. Domela Nieuwenhuis.

Gisteren, toen de avond was gevallen, heeft men in alle stilte het stoffelijk overschot van den grooten strijder, die Domela Nieuwenhuis is geweest, overgebracht naar de Diamantbeurs Concordia. Daar, in een met rouwfloers behangen vertrek, werd de baar neergezet, en aan weerskanten stapelden vriendenhanden de vele, vele kransen, van overal uit den lande gezonden, als laatste, weemoedigen groet aan den man, die in zijn leven door duizenden werd verafgodd, door tienduizenden gehaat.

En vanochtend vroeg reeds, trokken drommen mannen en vrouwen naar het Weesperplein. Voortdurend wies het aantal, steeds dichter werden de rijen wachtenden, die in breedten boog zich geschaard hadden rond het plein, waarop het gebouw Concordia staat, en verder plantte zich de menigte langs de Sarphatistraat, langs het Oostende, langs heel den weg waar aanstonds de imposante stoet zou voorttrekken.

Schitterend was de afzetting geregeld. Een oogenblik, tijdens het opstellen van de vele vereenigingen, van heinde en ver gekomen om hunnen leider de laatste eer te bewijzen, werd op dit drukke verkeerspunt de erde verstoord. Onder leiding van den commissaris van politie, den heer C. van Asperen, kweekte de politie zich op uitmuntende wijze aan haar taak.

Langs de Nieuwe Achtergracht, in de Valkenierstraat en in de Sarphatistraat stelden de verschillende vereenigingen zich op, en terwijl de mannen en vrouwen zich schaarden achter hunne, met rouwfloers omhangen vaandels, werden op het opengehouden plein de kransen gerangschikt in open rijtuigen.

Drie landauers waren noodig om den bloemenschat te bergen. Tusschen chrysanthen en aronskelken, temidden van leliën en palmtakken, slingerden roode linten, en zwarte let-

ters spraken van den pionier, den onvermoeden strijder, den makker, den held.

Langzaam trokken van de Nieuwe Achtergracht de deelnemende vereenigingen over het Weesperplein, naar de Sarphatistraat. Voorop een breede roode banier, Soc. Anarchistische Actie in Nederland, daarna de roode vaa van de Landelijke Federatie van sociaal-anarchistische vereenigingen in Nederland en al die andere doeken, vaandels en banieren, meegebracht door plaatselijke organisaties uit alle deelen van het land. Allen hadden zij de roode vaaen met rouwfloers omhangen, de internationale anti-militaristische vereeniging, die de spreuk: „Geen man en geen cent voor het militarisme“ in haar banier heeft geschreven, de „S. A. J. O.“, de socialistisch anarchistische jeugdorganisatie, waarvan de naam, enkele jaren geleden, in aller mond was, Ontspanning, de school der Toekomst, achter wier rood fluwoelen banier hand in hand, in rijen van twee, de jongste generatie der Nederlandsche anarchistten liep, de afdelingen uit Heerenveen en Wildervank, uit Noord en Zuid, uit Oost en West.

En als den dit eerste gedeelte van den stoet de Sarphatistraat heeft bereikt, zetten ook de landauers, die de kransen toeren, zich in beweging.

Neg steeds is de bloemenschat niet uitgeput. Twee aan twee komen mannen uit het Concordiagebouw. Wij tellen er vier-en-twintig. Ieder draagt een bloemenhulde, een palmtak, een tuil chrysanthen. Op den grooten krans van de anarchistische federatie lezen wij: „Den makker die de massa uit doodsche slaafschheid heeft gewekt.“

Heel stil wordt het nu op het plein. Duizenden en duizenden ontbloeten het hoofd, moeders tillen hare kinderen op den arm, aller oogen zijn gericht op het gebouw, waaruit de kist wordt gedragen. Een enkele krans van toergele chrysanthen, saamgehouden door een wit zijden lint, ligt op het roode doek, dat het stoffelijk overschot van Domela Nieuwenhuis dekt.

Bootwerkers dragen de baar en als zij zich in beweging hebben gezet, scharen zich achter de kist in rijen van twee weer vier-en-twintig mannen die kransen dragen.

Laag: een geneeien weg, welke de eendelees lange stoet naar het Centraal station volgde, had zich een breede haag gevormd, van belangstelienden, die allen eeroedig zwegen, ten teusch van laatste hulde aan den goede, als de baar voorop hen loenging. De meesten ontbloeten het hoofd, velen pinking een krans weg.

De politie handhaafde voortdurend de goede orde. Op de Rozengracht en in de Spuistraat, drong tijdelijk de jeugd wat op, maar over het geheel heeft het publiek zich voorbeeldig gedragen.

Op de Koekjesbrug, over de Bosboom Touwsluiterstraat, was opgesteld het Gemengd Socialistisch Propaganda Koor, dat een zanghulde bracht aan den overledene. Het koor bracht ten gehore het lied: „Vrede en Vrijland.“

Met grooten eerbied werd het lied aangehoord.

Voor het gebouw van het Plaatselijk Arbeidsversterkings aan de Rozengracht had zich een talrijke menigte verzameld. Ook daar werd de loede met zang hulde gebracht, n.l. door het Socialistisch Mannenkoor „Excelsior“, dat een „Grafsang“ deed hooren.

Begrafenis Domela Nieuwenhuis.

Men meldt ons uit Amsterdam:

Op waarlijk indrukwekkende wijze heeft de revolutionair-socialistische beweging heden haar voorman wijlen den heer F. A. Domela Nieuwenhuis, ten grave geleid. Gisteravond was het stoffelijk overschot per trein uit Hilversum hier ter stede aangekomen en vervoerd naar het gebouw van de diamantclub Concordia op het Weesperplein, waarvan de benedenzaal tot rouwkapel was ingericht. Vannacht heeft een eerewacht van arbeiders, aangewezen door het plaatselijk arbeiderssecretariaat, het lijk bewaakt. Vanmorgen waren wij in de gelegenheid toegang te krijgen tot de rouwkapel, waar de naaste familie reeds aanwezig was. De wanden van de zaal waren met laken bekleed, waartegen hooge palmen stonden, en de eenvondige dof-eikenhouten kist met koperen hengsels, niet bedekt met een lijkkleed, maar alleen met een roode vlag, stond op een katafalk onder een troonhemeltje, alles in rouwkleur. Tegen de kist en op den grond lag een weelde van bloemen, kransen en bloemstukken uit alle deelen des lands, ook — zoo werd ons medegedeeld — van de zijde der zg. „moderné“ arbeiders. Mede had het uitvoerend comité van de derde internationale te Moskou, de Russische sowjetregering, een krans gezonden en ter zijde van den lijkbaar was een geschilderd portret van den overledene opgesteld.

Om kwart voor tien werd de kist naar buiten gedragen door een aantal bootwerkers, die op zich hadden genomen de baar gedurende den geheelen tocht door de stad op de schouders te dragen. Op de kist, ook nu alleen gedekt door de roode vlag, lag slechts één bloemstuk, dat van de anti-militairistische vereeniging De wapens neder. De andere kransen en bloemstukken werden gedragen door 50 afgevaardigden van organisaties, waarvan circa 25 vóór de lijkbaar gingen en 25 er achter. Voorts volgde vier open wagens met bloemen en de rijtuigen der familie, waarin ook de Schouwburg had plaats genomen. Daarachter

de Schermerhorn had plaats genomen. Daarachter kwamen eerst de politieke- en de geheelonthouders-vereeningen, vervolgens de landelijke- en plaatselijke centrales, alle met omfloerste vaandels, vlaggen en velums. Zwijgend zette de stoet zich in beweging, zonder geluid of muziek.

Het was een soberheid die trof, evenals de ontzagelijke toeloop van menschen. Domela Nieuwenhuis bleek bij het Amsterdamsche publiek nog niet vergeten te zijn, ofschoon hij reeds zoovele jaren in Hilversum teruggetrokken leefde en zelden of nooit meer in het openbaar is opgetreden. De herinnering aan zijn figuur werkt echter nog altijd suggestief op de massa.

Dit bleek uit de geheele houding van het publiek. Ofschoon het hier in ons land waarlijk geen gewoonte is het hoofd te ontblooten als een rouwstoet passoort, zag men overal de hoeden en petten afnemen en vele menschen stonden te schreien langs den weg. 3, 4 tot 5 rijen dik was het publiek saamgepakt en echter de kijkers zag men stoepen en karren volgepropt met menschen, zooals ook voor alle ramen de hieuwagierigen stonden. Tengevolge van dezen geweldigen toeloop van volk was het verkeer langs den weg, dien de stoet volgde, zoo goed als geheel stopgezet. In het bijzonder gold dit voor het tramverkeer, ofschoon het rijdend personeel (overmin als trouwens de werklieden van andere takken van gemeentedienst) gehoor had gegeven aan den oproep van de raadsleden Wesselingh en Posthumus om voor heden het werk naar te leggen. Alle gemeente-diensten functioneerden ten minste goed.

De stoet trok langs Sarphatiestraat, Stadhouderskade en Nassaukade, Raadhuisstraat en Spuistraat, naar het Centraal Station. Tot tweemaal toe werd halt gehouden om een sangkoor in de gelegenheid te stellen den doode toe te zingen. Eerst gebeurde dit op de Nassaukade, op de Koekjesbrug, waar het socialistische propagandakoer Voorwaarts opgesteld stond; de tweede maal op de Gedempte Rozengracht, tegenover het gebouw van het plaatselijke arbeiderssecretariaat, waar de leden van het socialistische mannenkoer Excelsior verzameld waren.

Voorts hadden zich op de Stadhouderskade, bij het Oosteinde, nog een gedeelte — misschien wel het grootste gedeelte — van de revolutionaire socialistische vereeningen opgesteld, om zich aan het hoofd van den stoet te plaatsen. Deze dijde daardoor uit tot een optocht van ontzagelijke lengte, van meer dan een kwartier uur gaans, en waarin duizenden mannen en vrouwen, vooral ook veel vrouwen, meeliepen. Wij hoorden het aantal deelnemers aan de betooging op circa 12.000 schatten. Gedurende den tocht door de stad werd geen enkele wanclank vernomen. Het bleef een volkomen ordelijke en grootsche betooging, en zoo is het tot het einde.

Op het Stationsplein afscheidde zich de eigenlijke lijkstoet van den optocht af, en schreed langs den westelijken oprit, naar het eerste perron. Daar heeft het socialistische mannenkoer den doode nogmaals een afscheid toegezongen. Vervolgens is de kist in een goederenwagen van den gereedstaanden trein geplaatst, en zijn alle kransen daarom heen geschikt en te 1 uur vertrok de trein met het stoffelijk overschot naar Westervekl, waar de crematie zou plaats hebben.

• • • **DOMELA NIEUWENHUIS. †**

Het bericht van het overlijden van F. Domela Nieuwenhuis roept de herinnering wakker aan het opkomen der socialistische beweging in ons land, nu een goede dertig jaren geleden.

Van die beweging was hij in de tachtiger jaren de meest typeerende persoonlijkheid.

Hij kreeg een algemeene bekendheid in het land en maakte op felle wijze in woord en geschrift propaganda voor zijn ideeën.

Van het blad „Recht voor Allen” was hij de ziel en in den ouden socialistenbond bekleedde hij de leidende plaats.

Het was een tijd van wilde agitatie, reistjes en optochten, vooral in de hoofdstad, hevig bewogen vergaderingen en botsingen met overheid en politie.

Nieuwenhuis zelf werd wegens majesteitsschennis tot een jaar gevangenisstraf veroordeeld, welke straf hij voor het grootste deel onderging in 1887, om het volgend jaar bij de algemeene verkiezingen door het roode district Schoterland naar de Tweede Kamer te worden afgevaardigd.

Veel heeft hij daar niet kunnen bereiken.

Hij was voor en boven alles agitator, en na zijn niet-herkiezing in 1891 stevende hij steeds meer en meer in anti-parlementaire richting, om ten slotte, na de scheuring in zijn partij en de breuk met Troelstra c.s., tot het anarchisme voort te schrijden.

De heer Nieuwenhuis is tot de uiterste consequentie van het socialisme gegaan; hij heeft het zoogenaamde evangelie der ontevredenheid en revolutionnaire opstandigheid gepredikt.

Maar daarmee leverde ook hij het bewijs, dat een volk langs dien weg niet gelukkig te maken is, dat klassenstrijd en klassenhaat een ramp zijn voor de Maatschappij en dat het socialisme een voortdurende bron is van scheuring, twist en tweedracht, niet in de laatste plaats voor zijne eigen volgelingen.

AMSTERDAM.

Begravenis Domela Nieuwenhuis. — Duizenden en nog eens duizenden arbeiders brachten hedenmorgen een laatste hulde aan Domela Nieuwenhuis. En al moge deze man in de laatste jaren op den achtergrond zijn geraakt, de grootsche, plechtige, stille betooging van heden bewees, dat deze volksleider in de harten der arbeiders voortleeft. Langs Stadhouderskade, Nassaukade, Rozengracht, bewoog zich een stoet van bijna een half uur lengte. Voorop drie politie-agenten te paard, waarrachter twee inspecteurs, waarna een lange stoet zwijgende personen, die in hun midden tal van banieren en vaandels, alle met rouw omfloersd, droegen. Het geheele land was door de deputaties der verschillende plaatselijke afdelingen vertegenwoordigd.

De baar werd door zestien mannen op de schouders gedragen en was bedekt met het roode vaandel, waarop een kraus. Daaraan vooraf gingen 26 kransdragers en achter de baar liepen er vier en veertig, gevolgd door een drietal landaars, volgeladen met bloemen en kransen.

Een schier eindelooze menschenmeer volgde de baar, langzaam en plechtstatig.

Langs den weg was overal een talrijk publiek geschaard, dat eerbiedig het hoofd ontblootte, toen de stoet voorbij trok.

RAADSOVERZICHT.

De uitvaart van Domela Nieuwenhuis. — Tandheelkundige verzorging.

Een doode staat nog boven aarde... en in den Amsterdamschen Raad beleven wij het weerzinwekkend geval, dat om de nagedachtenis des dooden gevochten wordt uit politieke berekening. De heer Wesselingh toonde zóó weinig eerbied voor den doode, dat hij zijn interpellatie over het vrijafgeven aan gemeentewerklieden om de uitvaart naar het Crematorium mede te maken uit politieke berekening deed worden tot een zóór droeve vertooning..

Voor zoover de dienst het toelaat wordt aan hen, die erom vragen, vrijaf gegeven. Het standpunt van wethouder Wierdels was in deze zeer loyaal. Maar aan den heer Wesselingh was ter oore gekomen, dat niet alle werklieden die erom vroegen, vrijaf kregen Zaterdag a.s.; dat aan personeel van tram, gasfabriek en Wilhelmina-gashuis verlof geweigerd was. Hij (en later ook de heer Posthumus) dreigde met een algemeene staking en trok zelfs een vergelijking met den nationalen feestdag (Koninginnedag) waarop wél vrijaf wordt gegeven. Toen wethouder Wierdels terecht opmerkte, dat er toch nog wel verschil was, had de heer Wesselingh den treurigen moed (— het was Wesselingh maar, als het Wijnkoop was geweest zou men het „ploertig” noemen, zoo schreef „De Tel.” vanmorgen —) om te zeggen: dat hij een vergelijking tusschen deze begravenis en den verjaardag van een vrouw, die toevallig aan het hoofd van een Staat staat, een belediging voor Domela Nieuwenhuis achtte.”

Het weerzinwekkendst was misschien wel het feit, dat ten slotte Wesselingh zich er nog over durfde beklagen, dat de nagedachtenis van Domela Nieuwenhuis door het slijk was gehaald.